

Incognito w internecie

WIEDZA W PIGUŁCE

Duże możliwości bezpiecznego korzystania z sieci daje anonimowość. Nie jest ona niczym nowym — wielu pisarzy ukrywało się pod pseudonimami, publikując niewygodne dla polityków treści. W dobie internetu stała się ona powszechna. Otworzyło to przed jego użytkownikami nowe możliwości, ale też spowodowało nowe zagrożenia.

Z jednej strony anonimowość daje szansę na kontakty pozbawione uprzedzeń. Rozmawiając z osobami, które nic o nas nie wiedzą, możemy czuć się swobodnie. Nie jesteśmy oceniani przez pryzmat naszego wyglądu czy plotek. Ponadto dzięki anonimowości możemy pozwolić sobie na działania, które w innych okolicznościach mogłyby nam zaszkodzić. Np. krytykowanie porządków w szkole albo działań nauczyciela mogłoby wpłynąć na poprawę sytuacji. Lecz podpisany swoim nazwiskiem, naraziłbyś się na szykany.

Z drugiej jednak strony anonimowość bywa wykorzystywana w zły sposób, np. do trollingu czy nękania. Często przywoływanym argumentem przeciwko internetowej anonimowości jest działalność pedofilów. Internetowe przestępstwa sprawiają, że wiele wpływowych osób pragnie ograniczać możliwość pozostawiania anonimowym. Niektórzy jednak wspierają te ograniczenia, bo mają materialne korzyści z posiadania twoich danych osobowych.

Anonimowość ma wielu wrogów. Jest ona jednak naszą cenną wartością. Fakt, że może być wykorzystywana w zły sposób, nie znaczy, że ona sama jest zła. Tajemnica korespondencji zapewne mieści wpływ na przekazywanie treści szkodliwych dla innych. Nie znaczy to, że powinniśmy się zrzec prawa do niej. Korzystanie z anonimowości obarcza internautów wielką odpowiedzialnością. Anonimowo możesz czynić wiele dobra, ale i zła.

Problem bezpieczeństwa twoich danych jest dużo poważniejszy, niż może ci się wydawać. W codziennych sytuacjach bycie anonimowym często nie jest konieczne. Jednak czasem ratuje życie. Znaną są przypadki, gdy ginęły osoby zaangażowane w walkę z niesprawiedliwością swojego państwa, ponieważ namierzono je za pomocą internetu.

Dbaj zatem o bezpieczeństwo informacji o tobie. Nie udostępniaj ich wszystkim. Ich ochrona to prawo, z którego warto korzystać. W internecie jednak całkowite ukrywanie tożsamości jest trudne. Nawet jeśli nie podasz swojego imienia i nazwiska, ujawnienie innych informacji (np. do której szkoły chodzisz) może ułatwić twoją identyfikację.

POMYSŁ NA LEKCJĘ

Uczestnicy i uczestniczki dzięki udziałowi w grze symulacyjnej poznają korzyści i zagrożenia płynące z anonimowości w internecie. Zajęcia zwracają uwagę na to, że poczucie anonimowości jest często pozorne, a także na rolę, jaką anonimowość może odgrywać w działaniach obywatelskich.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, że anonimowość w internecie może mieć dobre i złe strony;
- wiedzą, że anonimowość w sieci może być pozorna i że możliwe jest ustalenie autora danej informacji, nawet jeżeli nie podał swoich danych;

- wiedzą, że wiarygodność w internecie może zależeć nie od podania swoich danych, ale od przedstawianych argumentów i dowodów dotyczących wygłaszanych tez;
- wiedzą, że działania w internecie pod nazwiskiem mogą nieść zagrożenie, ale także budować wiarygodność i sprawiać, że działanie jest skuteczne;
- umieją odróżnić działanie obywatelskie od szkodliwego przeszkadzania i obrażania w internecie.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 30 min

Forma: praca w grupach, gra

Pomoce: ksero odpowiedniej liczby

kart pracy „Anonimowość małego osiedla”, papier dużego formatu, markery

Podziel grupę na 9 podgrup. Każdej daj odpowiednią część **karty pracy „Anonimowość małego osiedla”**. Po upewnieniu się, że wszystkie podgrupy się przygotowały, możesz polecić rozpoczęcie gry według kolejności z instrukcji. Monitoruj kolejność kroków.

2.

Czas: 15 min

Forma: dyskusja

Po przeprowadzeniu gry przeanalizuj ją z grupą jeszcze raz, krok po kroku. Po każdym kroku pytaj o potencjalne inne warianty motywacji danej podgrupy (np. zarząd spółdzielni nie jest związany z nielegalnym udostępnianiem materiałów, blogerzy piszą negatywnie bez odpowiednich dowodów, itd.), znaczenie anonimowości w poszczególnych działaniach. Zapytaj, jaka jest relacja między anonimowością a wiarygodnością — trzeba być znanym z nazwiska i poważanym, żeby być wiarygodnym czy wystarczy podawać rzetelne argumenty lub dowody? Poproś o wymienienie innych sytuacji wykorzystania anonimowości do dobrych i złych celów. Podsumuj wartości i zagrożenia płynące z anonimowości i jej braku. Poproś grupę o wymienienie sytuacji z życia, w których powinni pozostać anonimowi albo ujawnić swoją tożsamość i uzasadnienie dlaczego.

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestnicy i uczestniczki:

- widzą różnicę między anonimowymi obraźliwymi komentarzami a rzetelną krytyką w internecie?
- wiedzą, że ten, kto krytykuje pod nazwiskiem powinien mieć mocne argumenty i dowody, a osoba krytykowana przez niego może próbować przeciwdziałać krytyce?
- wiedzą, że masowa akcja osób występujących w jakiejś sprawie pod nazwiskami może ją uczynić skuteczną?

Opcje dodatkowe

Przeanalizuj z grupą narzędzia zwiększające anonimowość korzystania z internetu, szczególnie w serwisach społecznościowych (patrz publikacja w Czytelni).

MATERIAŁY

Karty pracy „Anonimowość małego osiedla”

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Oznacź zdania jako prawdziwe lub fałszywe:

- Anonimowe działania są z zasady niewiarygodne i szkodliwe. [rozwiązanie: fałsz] [Prawda/Fałsz]
- Publikacja podpisana nazwiskiem nie gwarantuje jej prawdziwości. [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]
- Gdy posługuję się pseudonimem w internecie, nikt nie jest w stanie się dowiedzieć, kim jestem. [rozwiązanie: fałsz] [Prawda/Fałsz]
- Posługiwanie się narzędziami zapewniającymi anonimowość nie oznacza złych zamierzeń. [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]

SŁOWNICZEK

- **anonimowość:** brak możliwości zidentyfikowania osoby.

CZYTELNI

- Prujarczyk Grzegorz, Śliwowski Kamil, **Bezpieczeństwo informacyjne w serwisach Web 2.0** [PDF], [dostęp: 22.11.2012], Dostępny w Internecie: <http://www.ceo.org.pl/sites/default/files/library-files/web20.pdf>, licencja: CC-BY-NC-SA.
- Dziennik Gazeta Prawna, **Debate DGP: Anonimowość w Internecie** [online], [dostęp: 14.02.2013], Dostępny w Internecie: <http://www.gazetaprawna.pl/anonimowosc-w-internecie>.

Tekst: Urszula Dobrowolska, scenariusz: Jan Dąbkowski, konsultacja merytoryczna: Michał "rysiek" Woźniak. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/incognito-w-internecie/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Cyfrowa Przyszłość, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

Język polski, III poziom edukacyjny

Cele kształcenia

III. Tworzenie wypowiedzi.

Wiedza o społeczeństwie, III poziom edukacyjny

Treści nauczania

Życie społeczne

Udział obywateli w życiu publicznym

Etyka, III poziom edukacyjny

Cele kształcenia

IV. Podjęcie odpowiedzialności za siebie i innych oraz za dokonywane wybory moralne; rozstrzyganie wątpliwości i problemów moralnych zgodnie z przyjętą hierarchią wartości i dobrem wspólnym.

Nowa podstawa programowa:

Wiedza o społeczeństwie, IV-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować.

Uczeń podaje cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego.

Uczeń przedstawia formy wpływania obywateli na decyzje władz samorządowych, przykłady realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich oraz przedsięwzięć podejmowanych przez młodzieżowe rady gminy/miasta.

Uczeń uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad etycznych w życiu publicznym; rozpoznaje przejawy ich łamania i podaje skutki takich działań.

Uczeń przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa.

Informatyka, VII-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń opisuje kwestie etyczne związane z wykorzystaniem komputerów i sieci komputerowych, takie jak: bezpieczeństwo, cyfrowa tożsamość, prywatność, własność intelektualna, równy dostęp do informacji i dzielenie się informacją.

Uczeń postępuje etycznie w pracy z informacjami.

Etyka, liceum i technikum

Treści nauczania

podaje przykłady właściwego i niewłaściwego wykorzystywania nowych technologii, w szczególności technologii informatycznych.